

УДК 32-027.21:94(477.8)“1920/1950”

DOI 10.69550/3041-1467.7.333098

Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ

доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України та правознавства, Дрогобицький державний педагогічний університету імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, Україна, індекс 82100 (vilnickiy@gmail.com)

ORCID: 0000-0002-4969-052X

ResearcherID: H-4431-2017

ScopusID: 57203399830

Микола ФРОЛОВ

доктор історичних наук, професор, професор кафедри новітньої історії України, Запорізький національний університет, вул. Університетська, 66, м. Запоріжжя, Україна, індекс 69600 (frolov.m.zp@gmail.com)

ORCID: 0000-0002-2165-1553

Vasyl ILNYTSKYI

PhD hab. (History), Professor, Head of the Department of History of Ukraine and Law, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 24, Ivan Franko Street, Drohobych, Ukraine, postal code 82100 (vilnickiy@gmail.com)

Mykola FROLOV

PhD hab. (History), Professor, Professor of the Department of Modern History of Ukraine, Zaporizhzhia National University, 66 Universytetska Street, Zaporizhzhia, Ukraine, postal code 69600 (frolov.m.zp@gmail.com)

Бібліографічний опис статті: Ільницький, В., Фролов, М. (2025). Зовнішньополітичні аспекти концепції національної революції ОУН (Рецензія на монографію: Стародуб Т., Демчишак Р. Зовнішньополітичні орієнтири українського націоналізму (20 – 50-і роки XX ст.). *Axis Europae*, 7, 257–264. doi: 10.69550/3041-1467.7.333098

Bibliographic Description of the Article: Ilnytskyi, V., & Frolov, M. (2025). Zovnishnopolitychni aspekty kontseptsii natsionalnoi revoliutsii OUN (Retsenziia na monohrafiu: Starodub T., Demchyshak R. Zovnishnopolitychni oriientyry ukrain-skoho natsionalizmu (20 – 50-i roky XX st.) [Foreign policy aspects of the OUN's national revolution concept (Review of the Monograph: Starodub T., Demchyshak R. Foreign Policy Orientations of Ukrainian Nationalism (1920s – 1950s)]. *Axis Europae*, 7, 257–264. doi: 10.69550/3041-1467.7.333098

**ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ КОНЦЕПЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ ОУН**

**(Рецензія на монографію: Стародуб Т., Демчишак Р. Зовнішньополітичні
орієнтири українського націоналізму (20 – 50-і роки XX ст.)¹)**

Анотація. У публікації прорецензовано монографію Тараса Стародуба та Руслана Демчишака, присвячену аналізу поглядів представників українського

¹ Стародуб Т., Демчишак Р. Зовнішньополітичні орієнтири українського націоналізму (20 – 50-і роки XX ст.). Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2024. 226 с.

націоналізму на зовнішньополітичну проблематику впродовж 1920 – 1950-х рр. Автори простежили еволюцію зовнішньополітичних орієнтирів державотворення українського націоналізму відповідно до трансформації системи міжнародних відносин у відповідний період. Розкрито напрями зовнішньополітичних орієнтацій в українській політичній думці націоналістичного спрямування та визначено залученість на кожному із них як регіональних, так і великих держав. Акцентовано на науковій новизні монографії, пов'язаній із залученням до аналізу широкої джерельної бази і виробленням авторського розкриття зовнішньополітичних орієнтирів українського націоналізму 1920 – 1950-х рр.

Ключові слова: ідеологія, ОУН, концепція національної революції ОУН, Західна Україна, Д. МIRON, С. Бандера, Я. Богдан, О. Дяків, Є. Коновалець, Ю. Липа, А. Мельник, М. Палідович, М. Прокop, Я. Стецько, П. Федун, державотворення, рецепція творчості, публіцистика, Західна Україна.

FOREIGN POLICY ASPECTS OF THE OUN'S NATIONAL REVOLUTION CONCEPT (Review of the Monograph: Starodub T., Demchyshak R. Foreign Policy Orientations of Ukrainian Nationalism (1920s – 1950s)²)

Abstract. This publication reviews the monograph by Taras Starodub and Ruslan Demchyshak, dedicated to analyzing the views of representatives of Ukrainian nationalism on foreign policy issues during the 1920s – 1950s. The authors trace the evolution of the foreign policy orientations of Ukrainian nationalism's state-building process in accordance with the transformation of the international relations system during the specified period. The study explores the directions of foreign policy orientations in Ukrainian nationalist political thought and identifies the involvement of both regional and major powers in each of them. Special attention is given to the scientific novelty of the monograph, which is associated with the use of an extensive source base and the authors' original interpretation of the foreign policy orientations of Ukrainian nationalism from the 1920s to the 1950s.

Keywords: ideology, OUN, concept of the OUN national revolution, Western Ukraine, D. Myron, S. Bandera, Ya. Bohdan, O. Diakiv, Y. Konovalets, Yu. Lypa, A. Melnyk, M. Palidovych, M. Prokop, Ya. Stetsko, P. Fedun, state-building, reception of works, journalism, Western Ukraine.

Постійна агресивна зовнішня політика Російської Федерації та й взагалі відкрита збройна агресія значно активізували потребу геополітичного вибору України. В умовах розбудови сучасної Української держави звернення до досвіду попередників при формуванні зовнішньополітичних орієнтирів має особливе значення. Оскільки українські націоналісти у процесі боротьби впродовж 1920 – 1950-х рр. витворили цілісну концепцію національної революції, складовою якої стали зовнішньополітичні орієнтири. Саме цим питання у середовищі ідеологів та теоретиків приділялася значна увага. До речі, навіть після активної фази збройної боротьби представники української політичної думки націоналістичного спрямування не припиняли аналізу геополітичних реалій та місця у них України. Саме питання місії України у протистоянні «Схід-Захід» та стримування російської агресії, формування міцного співробітництва між країнами Центрально-Східної Європи та Балто-Чорноморського регіону

² Starodub T., Demchyshak R. Foreign policy guidelines of Ukrainian nationalism (20s – 50s of the 20th century). Odesa: Publishing house «Helvetica», 2024. 226 p.

задля унеможливлення втілення імперських амбіцій керівництва РФ у сучасних умовах стають визначальними.

Водночас, визнаючи здобутки сучасної історіографії, необхідно визнати, що далеко не всі фрагменти історичного дискурсу заповнені рівнозначно. Звісно, що цілком природне явище для будь-якої галузі фундаментального знання, коли наповнення чергової ніші формує горизонти для наступних фаз наукового пошуку. Саме тому актуалізується необхідність комплексного аналізу зовнішньополітичних орієнтирів державотворення в українській політичній думці націоналістичного спрямування у 1920 – 1950-х рр. Звісно, події цих років стали одним із найскладніших випробувань для народу України, але й та доба наповнена не лише трагічним змістом, а й повчальними уроками, врахування яких у наш час, коли Україна протистоїть відкритій агресії Російської Федерації, видається надзвичайно важливим і продуктивним. Ідеться не тільки про сферу військового будівництва чи воєнну доктрину та воєнне мистецтво, а й про геополітичний вибір України та спроможність суспільства і держави послідовно впроваджувати його в життя. Монографія Т. Стародуба та Р. Демчишака виконана саме в такій системі наукових і суспільно-політичних координат, чим і посилюється її актуальність.

Відзначимо, що ХХ – початку ХХІ століть вийшло друком чимало наукових досліджень та джерельних матеріалів у яких розкриваються зовнішньополітичні аспекти у діяльності українського визвольного руху. Передовсім назовемо праці самих провідників та ідеологів ОУН – С. Бандери (Бандера, 1998), О. Дяківа (Дяків-Горновий, 1968; Мороз, 2011), С. Коновальця (Мороз, Муравський, Хома, 2021), С. Ленкавського (Ленкавський, С. (2009; Ленкавський, 2003; Ленкавський, 2009), Я. Стецька (Стецько, 1987; Стецько, 1991), П. Федун (Федун Петро-«Полтава», 2008; Федун Петро-«Полтава», 2013; Ільницький, Глібішук, Компанієць, 2021) та ін.

Однак аналіз цих джерел дав підстави Т. Стародубові та Р. Демчишаку стверджувати, що попри значну кількість наукових праць з окремих аспектів досліджуваної проблеми, вони не дають змоги сформувати узагальнювальний погляд на проблему.

Структура монографічної роботи Т. Стародуба та Р. Демчишака не викликає принципових заперечень, виглядає достатньо продуманою, чіткою та логічною. Вона складається зі трьох розділів. Перший має чотири підрозділи, другий і третій – по два кожен, які, і собі, діляться на 5–6 підпунктів. Поданий список використаних джерел та літератури (335 позицій), а також додатки наприкінці роботи. Водночас автори написали передмову та післямову до своєї монографії.

У «Передмові» обґрунтовується затребуваність пропонованого дослідження, формулюються його цілі і завдання, підкреслюється специфіка, здійснюється короткий аналіз критеріїв класифікації джерел та літератури.

Перший розділ «Концептуально-теоретичні основи дослідження української політичної думки націоналістичного спрямування» складається із чотирьох підрозділів. У першому параграфі «Націоналізм як феномен нашого часу» описуються форми затребуваності ідеології націоналізму на сучасному етапі цивілізаційного процесу. У другому підрозділі «Наукові дослідження націоналізму у світовій політичній думці» досліджено еволюцію ідеології націоналізму крізь призму поглядів класиків цього напрямку політичної думки – М. Барреса, Ш. Морраса, С. Гейза, Г. Кона (с. 14–17). У третьому параграфі «Ідеологія українського націоналізму» охарактеризовано концепції теоретиків українського націоналізму Д. Донцова, М. Сціборського, Ю. Вассияна та ін. з акцентом на аналізі зовнішньополітичної складової їхніх поглядів (с. 17–31).

У четвертому підрозділі «Специфіка українського націоналізму на тлі світового та його співвідношення з іншими напрямками української політичної думки» результати аналізу у сконцентрованому вигляді представлені у винесених у додатки таблицях 1.1 «Порівняльна характеристика напрямів української політичної думки 20–50-х рр. XX ст.» та 1.2 «Зовнішньополітичні орієнтири напрямів української політичної думки міжвоєнного періоду XX ст.». Водночас автори монографії констатують, що відмінності між українським та європейським націоналізмом цього періоду стосуються передусім зовнішньополітичної сфери. Метою українського націоналізму стало здобуття незалежності України та, відповідно, пошук оптимальних зовнішньополітичних орієнтирів державотворення, а не побудова «світової імперії».

У другому розділі книги «Геополітичні візії представників української політичної думки націоналістичного спрямування в міжвоєнний період XX ст.», який складається з двох підрозділів, Т. Стародуб та Р. Демчишак розглядають концептуальні погляди теоретиків націоналізму на вектори зовнішньої політики (с. 38–99).

Перший підрозділ цього розділу «Погляд теоретиків українського націоналізму на зовнішньополітичні пріоритети в контексті «СРСР – Польща» (складається з шести підпунктів), в якому автори проаналізували узагальнене бачення Д. Донцова, М. Колодзінського, Д. Мирона, Д. Андрієвського, Ю. Липи, С. Бандери щодо Радянського Союзу та Польщі (с. 38–65). У вигляді таблиці, винесеної у додатки, автори оформили наочність про «ставлення мислителів-націоналістів до Росії та Польщі як союзників чи супротивників» (табл. 2.1.). Доведено, що, по-перше, усі теоретики вважали московський імперіалізм головною перешкодою як для європейського напрямку розвитку України, так і для державотворення загалом; по-друге, представники української політичної думки націоналістичного спрямування однозначно зараховуючи Україну «до західної цивілізації і визначали головний вектор розвитку Української держави як цілковитий інтеграційний курс у напрямку Європейського співтовариства» (Д. Донцов, М. Колодзінський, Д. Мирон та Д. Андрієвський виступали за зовнішньополітичний вектор руху України «Схід-Захід», а Ю. Липа – «Північ-Південь»); по-третє, теоретики націоналізму мали стійке переконання, що тільки об'єднана Європа здатна протистояти російській агресії та її потенційним геополітичним наслідкам; по-четверте, вони особливе місце відводили українсько-польським стосункам (Д. Донцов уважав Україну та Польщу союзниками у спільній безпековій місії на сході Європи, а Д. Андрієвський, М. Колодзінський – конкурентами, навіть супротивниками). Водночас Т. Стародуб та Р. Демчишак наголосили і на поглядах (світогляд та практична діяльність) С. Бандери у цих питаннях. Зокрема, він чітко проявляв антипольську й антирадянську позицію, відстоюючи концепцію орієнтації на власні сили, при цьому не відкидаючи використання третьої сторони. Виокремлення потребує і актуальна сьогодні думка теоретиків українського націоналізму щодо зацікавленості України у розподілі Росії та виникненні на етнічно неросійських територіях низки незалежних держав відповідно до їхнього національного й історичного змісту (с. 57).

У підрозділі 2.2. «Напрями зовнішньополітичних орієнтацій в українській політичній думці націоналістичного спрямування в розрізі широкого діапазону міжнародної політики» (складається із семи підпунктів) проаналізовано бачення теоретиків націоналізму щодо зовнішньополітичних векторів державотворення (с. 65–99). Автори розкривають позиції основних теоретиків (З. Пеленський, Д. Андрієвський, М. Колодзінський, Д. Мирон, Ю. Липа, Д. Донцов) та для унаочнення оформлюють їх у винесеній у додатки таблиці (табл. 2.2) «належність мислителів-націоналістів до напрямів

зовнішньополітичних орієнтирів державотворення» (с. 225). Виокремлюючи головні геополітичні орієнтири міжнародної політики за регіональним (регіон Середньо-Східної Європи та Балтійсько-Чорноморський регіон (Балкани різні мислителі розглядали як складник то першого, то другого регіону) та глобальним (великі держави – головні суб'єкти Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин) вимірами. У цих регіонах, за класифікацією З. Пеленського, теоретики українського націоналізму виокремлювали геополітичні орієнтири України: кавказький або каспійсько-кавказький (З. Пеленський, М. Колодзінський, Д. МIRON, Ю. Липа); балтійський або балтійсько-білоруський (З. Пеленський, Д. МIRON, частково Ю. Липа та Д. Андрієвський); балканський (З. Пеленський, Д. Андрієвський, Д. МIRON, Ю. Липа) (с. 65–84). До речі, моделі потенційних союзів передбачали також залучення великих держав (Німеччина, Італія, Велика Британія, Японія, США). Виокремили автори наукової монографії і основні критерії потенційної можливості залучення союзників: реваншистські настрої як результат програшу в Першій світовій війні, взаємну геополітичну вигоду від союзу, наявність спільних кордонів чи територіальних претензій до України, симпатію до національно-визвольної боротьби, схожі культуру і менталітет і наявність традицій співпраці (с. 75, 79).

Водночас у підрозділі подана позиція українського організованого націоналізму, поглядів Є. Коновальця, а також контекст Карпатської України.

Третій розділ «Зовнішньополітичні орієнтири державотворення українського націоналізму у роки II світової війни та повоєнного періоду», присвячений висвітленню поглядів керівників та ідеологів українського націоналістичного руху на зовнішньополітичні орієнтири організації в означені хронологічні межі (с. 100–182).

У підрозділі 3.1. «Зовнішньополітичні орієнтири державотворення в українській політичній думці націоналістичного спрямування в реаліях воєнного протистояння СРСР та Німеччини» (складається із п'яти підпунктів) автори здійснюють огляд основних векторів зовнішньої політики ОУН (б) і ОУН (м) (с. 100–149). Зокрема, Т. Стародуб та Р. Демчишак проаналізували меморандум ОУН (м) (14 квітня 1941 р.) та меморандум ОУН (б) (23 червня 1941 р.) до керівництва Німеччини, зокрема, коротко зупинилися на рішеннях Другої конференції (квітень 1942 р.), Третьої конференції (лютий 1943 р.), Третього надзвичайного збору ОУН (серпень 1943 р.), Конференції поневолених народів Східної Європи й Азії (листопад 1943 р.), при цьому провели паралелі із працями теоретиків М. Колодзінського, Д. Донцова, О. Ольжича, Д. Мирона, Я. Богдана, Д. Андрієвського, П. Федуна, О. Дяківа, М. Прокопа, М. Палідовича. Автори наукової монографії виділяють два періоди: перший – переддень і початок Другої світової війни, другий – радянсько-німецький період війни. В окремі підпункти виділена міжнародна аналітика М. Прокопа та М. Палідовича, а також позиція українського націоналізму щодо співпраці з окупованими Москвою народами та державами сусідами – Польщею, Румунією, Угорщиною.

Другий підрозділ третього розділу «Погляд націоналістів на геополітичний потенціал України в контексті становлення політичних реалій біполярного світу» (складається із п'яти підпунктів) автори, закономірно, присвятив висвітленню бачення ідеологів і теоретиків місця України в умовах повоєнного облаштування світу (с. 149–182). Т. Стародуб та Р. Демчишак показують, що ОУН (б) спрямовує свій зовнішньополітичний вектор на боротьбу з СРСР, і задля цього активно розбудовує АБН (залучаючи до нього представників народів СРСР та країн Центрально-Східної Європи, сателітів Москви). Простежується акцентування ідеологів особливого геополітичного значення

незалежної Української держави як гаранта безпеки в Центральній і Східній Європі. У цей хронологічний період теоретики визвольного руху вибудовують зовнішню політику в контексті загострення суперечностей між Західними країнами та СРСР і потенційну можливість розв'язання Третьої світової війни між ними.

Автори показують зміну геополітичних розстановок на міжнародній арені та їхній вплив на зовнішньополітичну стратегію українських націоналістів. При цьому наводиться твердження із «Деклярації Проводу Організації Українських Націоналістів після закінчення другої світової війни в Європі» (1945), матеріалів Третього (серпень 1947 р.) та Четвертого (1955) Великих Зборів Українських Націоналістів, документи АБН (16 квітня 1946 р.), Другого Конгресу АБН (1948), Третього Конгресу АБН (березень 1954 р.) тощо. Водночас розглядаються праці С. Бандери, Я. Богдана, Я. Стецька, О. Дяківа, П. Федуні і проводяться паралелі із думками ідеологів ОУН 1920–1930-х рр. (Д. Мирон, Ю. Липа, З. Пеленський та М. Колодзінський, Д. Андрієвський).

Список використаних джерел та літератури (335 позицій) є доволі насиченим, включаючи: 1) архівні матеріали; 2) опубліковані архівні матеріали; 3) опубліковані документи ОУН; 4) матеріали суспільно-політичного життя; 5) періодичну пресу міжвоєнного, воєнного та повоєнного періоду; 6) документи особистого походження (мемуари, спогади державних та політичних діячів); 7) праці ідеологів і теоретиків українського націоналізму; 8) публіцистика і політичні твори; 9) аналітичні праці вітчизняних та зарубіжних науковців; 10) довідкові матеріали в енциклопедіях, енциклопедичних словниках, довідниках.

Відзначимо цінність джерел архівного зберігання, які залучили автори монографії. З-поміж них – документи з Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України (ЦДАВО), Центрального державного архіву громадських об'єднань України (ЦДАГО), Центрального державного архіву зарубіжної українки (ЦДАЗУ), Галузевого державного архіву Служби безпеки України (ГДА СБУ), Архіву Центру досліджень визвольного руху (АЦДВР), Архіву ОУН.

У «Післямові» з-поміж іншого, викладено основні результати дослідження (с. 183–189), які видаються достатньо аргументованими і переконливими. Позитивним є й те, що автори, проаналізувавши зовнішньополітичні концепції української політичної думки націоналістичного спрямування 1920–1950-х рр., виробили власні рекомендації щодо реалізації зовнішньополітичного курсу України на сучасному етапі.

Результати монографічного дослідження мають досить широке практичне значення. По-перше, матеріали можна використати при розробленні стратегії та тактики формування і реалізації зовнішньої політики сучасної України. По-друге, практичність роботи також полягає у виробленні рекомендацій щодо реалізації зовнішньополітичного курсу України в регіонах Центрально-Східної Європи, Чорного моря та Південного Кавказу, участі в різноманітних формах міжнародної співпраці, пов'язаних з концепцією Балто-Чорноморського союзу, здійснення курсу європейської та атлантичної інтеграції, співпраці з великими державами, позиціонування у системі міжнародних відносин загалом, а також пошуку ефективних геополітичних схем протидії російській агресії. По-третє, висновки та положення монографії можна застосовувати для навчальних посібників, спецкурсів та під час викладання у ЗВО.

Запропоновану авторами роботи структуру із виділенням значної кількості підпунктів, що диференціюють підскладові проблеми або ж виводять персоналії теоретиків українського націоналізму, теж варто, на нашу думку, віднести до позитивів монографічного дослідження.

Авторам вдалося обґрунтувати кореляцію зміни зовнішньополітичних орієнтирів державотворення української політичної думки націоналістичного спрямування з трансформацією системи міжнародних відносин, зокрема динамікою її розвитку з формату міжвоєнного періоду «СРСР – Польща – країни ЦСЄ» до реалій функціонування міжнародної системи доби протистояння СРСР – Німеччина та становлення епохи біполярності з формуванням геополітичних координат Антибільшовицького блоку народів (АБН – поневолені народи СРСР та Східної Європи). Намагання показати тяглість української політичної думки націоналістичного спрямування зумовило прагнення авторів монографії продемонструвати вплив ідеологічних напрацювань попередніх історичних періодів на наступні, що стало специфікою їхнього авторського підходу.

Даючи загальну характеристику монографічного дослідження Тараса Стародуба та Руслана Демчишака, варто підкреслити і такий його позитивний бік, як виваженість, продуманість оцінок та зроблених висновків, намагання авторів уникати публіцистично загострених оцінок. Достовірність та опрацювання концепцій і висновків автори монографії будують на результатах цілеспрямованого систематичного й всебічного вивчення джерел та фахової літератури з теми.

Водночас наголосимо, що монографія суттєво виграла б, якби автори подали іменний та географічний показчик. Доцільно також було долучити короткі біографічні відомості основних ідеологів.

Попри те, вважаємо, що рецензоване дослідження Тараса Стародуба та Руслана Демчишака є значним доповненням до наявної інформації про зовнішньополітичні орієнтири українських націоналістів (1920 – 1950-х років).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

Бандера, С. (1998). *Перспективи Української Революції*. Репринтне вид. Дрогобич : Видавнича фірма «Відродження», 656 с.

Дяків-Горновий, Осип. (1968). *Ідея і чин. Повна збірка творів*. Нью-Йорк – Торонто – Мюнхен : Товариство колишніх вояків У.П.А. 408 с.

Ільницький, В., Глібішук, М., Компанієць, О. (2021). Селянська проблематика у працях ідеолога і теоретика ОУН Петра Федуна-«Полтави». *Проблеми гуманітарних наук. Серія Історія*, 6/48, С. 293–318.

Ленкавський, С. (2002). *Український націоналізм. Т. 1: Твори* / [за ред. Олександра Сича]. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 600 с.

Ленкавський, С. (2003). *Український націоналізм. Т. 2: Твори* / [за ред. Олександра Сича]. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 524 с.

Ленкавський, С. (2009). *Український націоналізм. Т. 3: Твори* / [за ред. Олександра Сича]. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 310 с.

Мороз, В., Муравський, В., Хома, І., та ін. (2021). *Євген Коновалець та його доба*. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 1184 с.

Мороз, В. (упоряд). (2011). *Літопис Української Повстанської Армії*. Нова серія. Т. 17: Осип Дяків-«Горновий». Документи і матеріали. К. ; Торонто : [б.в.], 1016 с.

Стецько, Я. (1991). *Українська визвольна концепція. Т. 2: Твори* / [упоряд. Володимир Косик]. Львів: Видання Організації українських націоналістів, 467 с.

Стецько, Я. (1987). *Українська визвольна концепція. Т. 1: Твори* / [упоряд. Володимир Косик]. Львів: Львівська обласна книжкова друкарня. Т. 1 : Твори. 528 с.

Федун Петро-«Полтава». (2008). *Концепція Самостійної України. Т. 1: Твори* / [упоряд. і відп. ред. Михайло Романюк] ; НАН України. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича ; Галузевий державний архів Служби безпеки України. Львів, 720 с.

Федун Петро-«Полтава». (2013). *Концепція Самостійної України. Т. 2: Документи і матеріали* / [упоряд. і відп. ред. Михайло Романюк] ; НАН України. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича ; Центр незалежних історичних студій. Львів, 896 с.

REFERENCES

Bandera, S. (1998). *Perspektyvy Ukrainsoi Revoliutsii [Prospects of the Ukrainian Revolution]* : Repryntne vyd. Drohobych : Vydavnycha firma «Vidrozdzhennia». [in Ukrainian].

Diakiv-Hornovyi, Osyp (1968). *Ideia i chyn. Povna zbirka tvoriv [Idea and action. Complete collection of works]*. Niu-York-Toronto-Miunkhen : Tovarystvo kolyshnykh voiakiv U.P.A. [in Ukrainian].

Іlnytskyi, V., Hlibishchuk, M., & Kompaniiets, O. (2021). Selianska problematyka u pratsiakh ideoloha i teoretyka OUN Petra Feduna-«Poltavy» [Peasant issues in the works of the ideologist and theoretician of the OUN Petro Fedun-«Poltava»]. *Problemy humanitarnykh nauk. Serii Istorii*, 6/48, 293–318. [in Ukrainian].

Lenkavskiy, S. (2002). *Ukrainskyi natsionalizm. T. 1: Tvory* [Ukrainian Nationalism. Vol. 1. Works] / [za red. Oleksandra Sycha]. Ivano-Frankivsk: Lileia-NV. [in Ukrainian].

Lenkavskiy, S. (2003). *Ukrainskyi natsionalizm. T. 2: Tvory* [Ukrainian Nationalism. Vol. 2. Works] / [za red. Oleksandra Sycha]. Ivano-Frankivsk: Lileia-NV. [in Ukrainian].

Lenkavskiy, S. (2009). *Ukrainskyi natsionalizm. T. 3: Tvory* [Ukrainian Nationalism. Vol. 3. Works] / [za red. Oleksandra Sycha]. Ivano-Frankivsk: Lileia-NV. [in Ukrainian].

Moroz, V. (Comp.). (2011). *Litopys Ukrainsoi Povstanskoii Armii. Nova serii. T. 17 : Osyp Diakiv-«Hornovyi». Dokumenty i materialy* [Chronicle of the Ukrainian Insurgent Army. New series. Vol. 17: Osyp Dyakiv-«Gornovy». Documents and materials]. Kyiv ; Toronto. [in Ukrainian].

Moroz, V., Muravskiy, V., & Khoma, I., etc. (2021). *Yevhen Konovalets ta yoho doba* [Yevhen Konvalets and his era]. Ivano-Frankivsk: Lileia-NV. [in Ukrainian].

Stetsko, Ya. (1987). *Ukrainska vyzvolna kontseptsii. T. 1: Tvory* [Ukrainian liberation concept. Vol. 1. Works] / [uporiad. Volodymyr Kosyk]. T. 1: Tvory Lviv : Lvivska oblasna knyzhkova drukarnia. [in Ukrainian].

Stetsko, Ya. (1991). *Ukrainska vyzvolna kontseptsii. T. 2: Tvory* [Ukrainian liberation concept. Vol. 2. Works] / [uporiad. Volodymyr Kosyk]. Lviv : Vydannia Orhanizatsii ukrainskykh natsionali-stiv. [in Ukrainian].

Fedun Petro-«Poltava». (2008). *Kontseptsii Samostiinoi Ukrainy. T. 1: Tvory* [Concept of Independent Ukraine. Vol. 1. Works] / [uporiad. i vidp. red. Mykhailo Romaniuk]. Lviv, 2008. T. 1 : Tvory. 720 s. [in Ukrainian].

Fedun Petro-«Poltava». (2013). *Kontseptsii Samostiinoi Ukrainy. T. 2: Dokumenty i materialy* [Concept of Independent Ukraine. Vol. 2: Documents and materials] / [uporiad. i vidp. red. Mykhailo Romaniuk]. Lviv. [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 8 лютого 2025 р.
Стаття рекомендована до публікації 21.03.2025.*